

INNSPILL TIL PARTIPROGRAM 2025-2029

Innledning

I en tid preget av store endringer, står vi som samfunn overfor en rekke komplekse helseutfordringer som krever innovative og helhetlige løsninger. En aldrende befolkning, økende prevalens av kroniske sykdommer og mangel på helsepersonell tegner et bilde av en fremtid hvor behovet for omfattende helsetjenester vil vokse. Befolkningens behov for helsetjenester er et offentlig ansvar og bør i all hovedsak finansieres via fellesskapets midler. Det er behov for en sterk offentlig helsetjeneste som styres av helsefaglige prioriteringer, ikke av markedstankegang. Helsetjenestene må være underlagt politisk styring og kontroll som klargjør målsetting, prioritering, ressurstildeling og tilgjengelighet.

Det er i denne sammenheng Norsk Fysioterapeutforbund fremmer sine innspill til deres partiprogram. Vi trenger en politikk som adresserer dagens helseutfordringer på en bærekraftig måte og legger grunnlaget for et helsefremmende samfunn. De fire viktigste innsatsområdene for å virkeliggjøre dette er slik vi ser det:

- 1. Folkehelse**
- 2. Habilitering og rehabilitering**
- 3. Arbeid og helse**
- 4. Kompetanse**

1 Folkehelse

Forebygging fremfor reparasjon

Med mål om å redusere forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer, hindre eller redusere sykefravær og sikre at barn og unge har et langt liv med god helse, er en betydelig satsing på helsefremmende og forebyggende tiltak avgjørende. For å realisere dette, er økte økonomiske overføringer til kommunene nødvendig. Gjennom en reell økning kan vi sikre ressursene som trengs for å implementere effektive helsefremmende og forebyggende tiltak.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Inkludering av fysioterapeuter i grunnbemanningen av helsestasjons- og skolehelsetjenesten står som en sentral anbefaling fra Norsk Fysioterapeutforbund. En bekymringsverdig utvikling viser at andelen fysioterapeuter i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har falt fra 4,8% til 3,9% i årene 2017-2022¹. I 2010 kom helsedirektoratet med en anbefalt normering av fysioterapeutårsverk, men en undersøkelse i 2016² viste at faktisk dekningsgrad ligger langt under på alle nivåene i skolehelsetjenesten og helsestasjon. Det mangler fortsatt om lag 500 fysioterapeutårsverk før vi når den anbefalte normeringen. I denne sammenheng er det også viktig at alle kvinner etter fødsel får tilbud om fysioterapi, for å motvirke unødvendig diagnostisering av blant annet rectusdiastase og forhindre at de påvirkes av ikke-faglærte, kommersielle aktører. Dette vil styrke kvinners tillit til det offentlige helsevesenet og sikre at de mottar den nødvendige støtten basert på vitenskapelig kunnskap.

¹ <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/arsverk-i-helsestasjons-og-skolehelsetjenesten-2015-2022>

² Kartlegging av årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.pdf (helsedirektoratet.no)

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Det må i løpet av stortingsperioden på plass 500 nye fysioterapeutårsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten på alle nivå.**
- **Fysioterapeut må inngå i grunnbemanningen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.**
- **Alle kvinner må få tilbud om time til fysioterapeut etter fødsel.**

Aktivitet og helse – en skoleagenda

I lys av økende stillesitting og inaktivitet blant barn og unge, er det viktig å implementere daglig fysisk aktivitet i skoleprogrammet. Vedtaket fra høsten 2017, der Stortinget ba regjeringen fremme sak om en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens timetall, er ikke godt nok fulgt opp.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Daglig fysisk aktivitet i skolen må innføres for alle skolebarn i grunnetrinn, innenfor dagens timetall.**

Fritak for egenandel for ungdom 16-18 år – vil koste lite og bety mye

Fra et likeverdig helse- og omsorgstjenesteperspektiv er det viktig at ungdom ikke skal behøve å velge bort fysioterapi pga. familiens eller egen økonomi. Det er dessuten vanskelig å se hvorfor aldersgrensen for egenandelsfritak skal være høyere hos psykolog enn hos fysioterapeut.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Ungdom under 19 år må fritas for egenandeler til fysioterapibehandling**

Frisklivssentralen

Frisklivssentralene bidrar til å redusere samfunnets utgifter til helsevesenet, er en anbefalt måte å organisere slike tjenester på og burde være lovpålagt. Frisklivssentralen representerer en investering i folkehelsen, hvor tidlig intervensjon og forebygging er viktig.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Satsingen på frisklivssentraler må opprettholdes, og det må være et mål at alle kommuner har etablert frisklivssentral i løpet av stortingsperioden.**

Psykisk helse

Det er et sterkt behov for tjenestetilbud spesielt rettet mot personer med lettere psykiske lidelser, en gruppe som fysioterapeuter ofte møter i sitt arbeid. Med halvparten av Norges befolkning anslått å oppleve en psykisk lidelse i løpet av livet, og omtrent en tredjedel i løpet av et år, er utfordringene både omfattende og komplekse. Psykomotorisk fysioterapi og tradisjonell fysioterapi har vist seg å være effektivt, spesielt i å fremme forståelse for sammenhenger mellom psykiske lidelser som depresjon og angst og kroppslige spenningsmønstre.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Fysioterapeuter må få en utvidet rolle med henvisningsrett.**

2 Habilitering og rehabilitering

Mer rehabilitering – mindre pleie

Økt innsats innen habilitering og rehabilitering er viktig for den enkelte, men også god samfunnsøkonomi med mer deltakelse i utdanning og arbeid, færre innleggelse og reinnleggelse og redusert press på hjemmetjenester og sykehjem. Samhandlingsreformen har dessverre ikke oppnådd sine mål på habiliterings- og rehabiliteringsområdet. Riksrevisjonens rapport om rehabilitering³ viser blant annet at seks av syv kommuner mangler lovpålagt kompetanse på området, mange pasienter får ikke de rehabiliteringstjenestene de har behov for av kommune- og spesialisthelsetjenesten og at styringen av rehabiliteringstjenestene er mangelfull på alle nivåer. Helsetjenesten må innrettes etter hva som er viktig for pasienten, derfor må fokus på rehabilitering og opptrening styrkes.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Myndighetene må styrke styringen av habiliterings- og rehabiliteringstjenestene for å sikre likeverdige helsetjenester med god kvalitet, uavhengig av bosted.**
- **Kompetansen på habiliterings- og rehabiliteringsfeltet må styrkes, og det må stilles krav til habiliterings- og rehabiliteringskompetanse på alle nivå i helsefelleskapene og beslutningskjeden.**

Eldreomsorg

Alle kommuner må ha tilbud om tidlig intervensjon for eldre for å hindre funksjonsfall eller gjenvinne funksjon, blant annet gjennom tilbud om forebyggende hjemmebesøk, fallforebyggende grupper og hverdagsrehabilitering. Fysioterapeuter har kompetanse til å oppdage ubrukte ressurser hos den enkelte og kan dermed bidra til at det tilrettelegges for større grad av aktivitet.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Eldre som står i fare for redusert fysisk funksjon og/eller er i behov av et økt omsorgsnivå, skal få en vurdering av fysisk funksjon og tilrettelagt opptrening.**

Helsefelleskapene

Det er helt nødvendig med et økt fokus på habilitering og rehabilitering for å

- 1) motvirke veksten i kompenserende tjenester
- 2) bidra til verdighet og selvhjulpenhet
- 3) redusere samfunnskostnader i form av færre reinnleggelse og økt samfunns- og arbeidsdeltakelse.

Fysioterapeuter er en helsepersonellgruppe som har fokus på funksjon og mestring. Vi er en profesjon som er opptatt av det som er viktig for pasienten. Fysioterapeuter kan derfor bidra til å utvikle et felles språk og kommunikasjon mellom tjenestenivåene.

Norsk Fysioterapeutforbund mener at det er nødvendig med nye styringssignaler på området, som understøtter at spesialisthelsetjenesten og kommunene er partnere heller enn

³ [Dokument 3:12 \(2023–2024\) \(riksrevisjonen.no\)](#)

parter. Helsefellesskapene må bli mer konkrete på tiltak og virkemidler i sin samhandling. Alle pasienter må sikres adekvat rehabilitering.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Rehabilitering må få en større plass i helsefellesskapene og fysioterapeuter er en yrkesgruppe som må ha en sentral plass i samhandling mellom tjenestenivåer.**
- **Kommunene må ha større kapasitet på rehabiliteringsfeltet, enten enkeltvis eller i et interkommunalt samarbeid**

3 Arbeid og helse

Statistikk fra NAV⁴ viser at det i 4.kvartal 2023 var registrert over 2,2 millioner tapte dagsverk grunnet psykiske lidelser. Sammen med muskel- og skjelettlidelser, som utgjør 31 prosent av de tapte dagsverkene, utgjør disse nesten halvparten av alle sykemeldingstilfeller. Dette understreker behovet for målrettet oppmerksomhet mot de store helseutfordringene. Ifølge Helsepolitisk barometer 2019⁵, anses fysioterapeuter som nøkkelaktører i arbeidet med å redusere sykefravær.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Flere fysioterapeuter vil få flere tilbake i arbeid.**

Inkluderende arbeidsliv

Norsk Fysioterapeutforbund prioriterer å sikre at alle, uansett helsestatus eller funksjonsnivå, har muligheten til å være en aktiv del av arbeidslivet. I henhold til Arbeidskraftundersøkelsen for funksjonshemmede fra 2020⁶, er det en tydelig diskrepans mellom sysselsettingen blant personer med funksjonshemninger (40,6%) og den generelle befolkningen i arbeidssførende alder (70,1%). Det positive er at halvparten av de sysselsatte med funksjonsnedsettelse har fått tilpasset sin arbeidssituasjon. Et sterkt og effektivt samarbeid mellom Nav, arbeidstakeren, arbeidsgiveren og helsetjenesten er viktig for å skape et mer inkluderende arbeidsliv.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Det må settes inn målrettede tiltak for å bidra til at flere mennesker med funksjonsnedsettelse kommer i arbeid.**

NAV

Nav står for en tredjedel av utgiftene i statsbudsjettet og forvalter de fleste av folketrygdens ytelser, sosiale tjenester og arbeidsmarkedstjenestene. En av Navs viktigste oppgaver er å forebygge at helseproblemer fører folk ut av arbeidslivet og legge til rette for at de som har falt ut, kommer raskt tilbake. For å lykkes med dette, må det snarest på plass et bedre samarbeid med helsetjenestene, arbeidstakere og arbeidsgivere.

⁴ [Sykefravær - statistikk - nav.no](https://nav.no)

⁵ [Presentation title here and can run to two lines 24pt \(nhosh.no\)](#)

⁶ [Arbeidskraftundersøkelsen – SSB](#)

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Det bør vurderes om Nav-kontorene skal ha tilsatt fysioterapeuter for å styrke kvaliteten på sykefraværarbeidet.**
- **Pasientene må få tilstrekkelig med tid til god arbeidsavklaring. Å bli gitt mulighet til å komme i arbeid må prioriteres.**

4 Kompetanse

Underdekningen av helsepersonell og mangelen på helsepersonell med spesialisert kompetanse er en av de største kvalitetsutfordringene i de kommunale helse- og omsorgstjenestene fremover. Det er helt nødvendig for helsetjenestens bærekraft at kommunene styrker fysioterapitjenesten

Offentlig spesialistgodkjenning for fysioterapeuter

Norsk Fysioterapeutforbund mener at et særdeles velegnet verktøy til kvalitetssikring av fysioterapitjenesten vil være å etablere en offentlig spesialistgodkjenning, i tråd med regjeringens foreslåtte tiltak i Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024-2027⁷. En offentlig spesialistordning vil gi trygghet, signalisere kompetanse og kvalitet og bidra til at det blir enklere for pasienten å velge behandler.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Det må etableres en offentlig spesialistgodkjenning for fysioterapeuter.**

Videreutdanning og Ph.d.

Vi mener det er viktig med finansieringsordninger som sikrer at utdanningsinstitusjonene har mulighet til å tilby gode kliniske mastergradstudier. Opprettelsen av flere videreutdanninger har vært initiert og finansiert av Fond til etter- og videreutdanning av fysioterapeuter, nettopp fordi vi prioriterer kompetanse. Dette bør nå være et statlig ansvar.

Norsk Fysioterapeutforbund mener at programmet offentlig sektor ph.d. må videreføres og styrkes. Videre må det også satses på helsefaglige doktorgradsutdanninger og kvalifiseringsløp. Fysioterapiutdanningen kan ikke opprettholdes på et så høyt kvalitativt nivå uten at det satses på rekruttering av undervisningspersonell med tilstrekkelig kompetanse på doktorgradsnivå.

Norsk Fysioterapeutforbund mener:

- **Opprettelse og finansiering av videreutdanninger innen fysioterapi bør være et statlig ansvar.**
- **Det er viktig med finansieringsordninger som sikrer at utdanningsinstitusjonene har mulighet til å tilby og opprettholde gode kliniske videreutdanninger.**
- **Det må satses på helsefaglig doktorgradsutdanning og program for offentlig sektor-ph.d. må videreføres og styrkes.**

⁷ [Meld. St. 9 \(2023–2024\) \(regjeringen.no\)](#)

Avslutning

Norsk Fysioterapeutforbund fremhever nødvendigheten av å implementere disse foreslåtte tiltakene for å styrke helsevesenet og fremme folkehelsen i Norge. Vår tilnærming er basert på en grundig forståelse av de sammensatte helseutfordringene samfunnet står overfor, og en overbevisning om fysioterapiens sentrale rolle i å adressere disse utfordringene og komme med gode tiltak og løsninger.

Norsk Fysioterapeutforbund forplikter seg til et aktivt samarbeid med politikere, helsepersonell og andre sentrale aktører for å sikre implementering av tiltakene. Sammen kan vi bygge en fremtid der god helse er en tilgjengelig rettighet for alle, og hvor hver enkelt innbygger har tilgang til nødvendig støtte og omsorg for å leve et sunt, aktivt og verdig liv.

Vi takker for muligheten til å dele våre meninger og ser frem til et fortsatt samarbeid for å realisere disse tiltakene.

Sammen beveger vi samfunnet!